

Αθήνα, 19 Μαΐου 2011
Αριθμ. Πρωτ.: ***/***/2011

Πληροφορίες: Κωνσταντίνος Μπακογιάννης
Αλεξάνδρα Μοσχοπούλου

Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων
Ανδρέα Παπανδρέου 37
Τ.Κ. 151 80
Μαρούσι - ΑΘΗΝΑ
Υπόψη Υφυπουργού Παιδείας
κου Ιωάννη Πανάρετου

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ,

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του κατά το άρ. 103 § 9 του Συντάγματος και το ν.3094/2003 εξετάζει την υπ' αριθμ. πρωτ. ***/29-4-2011 αναφορά αλλοδαπών μαθητών, σχετικά με την υπ' αριθμ. Φ151/41977/B6/6-4-2011 Υπουργική Απόφαση του Υπουργείου σας, που τροποποιεί την υπ' αριθμ. Φ. 151/20049/B6 προηγούμενη, αποκλείοντας από τις ειδικές κατηγορίες υποψηφίων για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση τους αλλοδαπούς – αλλογενείς αποφοίτους ελληνικών σχολείων που λειτουργούν στην Ελλάδα.

I. Σημειώνεται καταρχάς ότι η Αρχή μας ενημερώθηκε μόλις πρόσφατα για την ανωτέρω τροποποίηση, μέσω της υποβληθείσας αναφοράς και για το λόγο αυτό δεν λαμβάνει προς το παρόν θέση επί της ουσίας της ρύθμισης, προκειμένου να καταστεί δυνατή η σε βάθος διερεύνηση και τοποθέτηση στη βάση του συνολικού πλέγματος διατάξεων που διέπουν το ζήτημα. Με δεδομένο ωστόσο ότι έχουν ήδη ξεκινήσει οι πανελλήνιες εξετάσεις, στις οποίες συμμετέχουν και οι αλλοδαποί μαθητές που αποφοίτησαν από ελληνικά σχολεία, κρίνεται επιβεβλημένη η διατύπωση από το Συνήγορο του Πολίτη των ακόλουθων προβληματισμών, που σχετίζονται με τον αιφνιδιασμό των υποψηφίων και την τήρηση των αρχών που πρέπει να διέπουν τη λειτουργία της Διοίκησης και του κράτους δικαίου γενικότερα.

II. Από τη διατύπωση της υπό εξέταση Υπουργικής Απόφασης φαίνεται ότι η εφαρμογή της εισαγόμενης τροποποίησης αρχίζει ήδη από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, η οποία ωστόσο δεν είχε πραγματοποιηθεί μέχρι προ ολίγων ημερών τουλάχιστον. Σε κάθε περίπτωση πάντως, όπως επιβεβαιώθηκε και σε τηλεφωνική επικοινωνία με την αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου, η Υ.Α. πρόκειται να ισχύσει και για τους αποφοίτους που θα συμμετάσχουν στις εξετάσεις του τρέχοντος έτους (2011).

Πέραν της ανάγκης τήρησης της νομιμότητας, θεωρείται σκόπιμο, κατά τη λήψη κανονιστικών αποφάσεων -ιδίως εκείνων που επιφέρουν δυσμενείς μεταβολές- ο νομοθέτης να προβλέπει μεταβατικές ρυθμίσεις, προκειμένου να αποφεύγεται ο αιφνιδιασμός, που κλονίζει το αίσθημα της προστατευόμενης εμπιστοσύνης προς την

Πολιτεία. Η εν λόγω αρχή, που κατοχυρώνεται συνταγματικά, αποτελεί φυσική απόρροια του κράτους δικαίου.

Η αναγκαιότητα της αποφυγής του αιφνιδιασμού είναι αυτονόητη και στο πεδίο της διεκδίκησης εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (άρθ. 16 του Συντάγματος), η οποία έχει οργανωθεί στη βάση ενός συστήματος γραπτών εξετάσεων πανελλαδικού επιπέδου. Οι τελευταίες, λόγω του περιορισμένου αριθμού των κατά περίπτωση διεκδικούμενων θέσεων, προϋποθέτουν συνήθως την επί μακρόν προετοιμασία κάθε υποψήφιου και συναφώς την επωφελή για τον σκοπό αυτό οργάνωση του χρόνου και των επιλογών, τουλάχιστον από την έναρξη του σχολικού έτους που προηγείται αυτών των εξετάσεων. Είναι λοιπόν προφανές ότι η ένταξη ορισμένων υποψηφίων σε ειδική κατηγορία, που αφενός επιτρέπει τη διεκδίκηση επιπλέον των αρχικώς προβλεπόμενων θέσεων (Φ. 151/20049/B6, άρθ. 2 παρ. 2 εδ. β') και αφετέρου παρέχει δυνατότητα επιλογής μεταξύ περισσότερων του ενός επιστημονικών πεδίων (Υ.Α. Φ. 151/20049/B6 άρθ. 3 παρ. 8), ενισχύει τις πιθανότητες εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και, ως εκ τούτου, αποβαίνει καθοριστική για τη διαμόρφωση των αποφάσεών τους τόσο σε ό,τι αφορά τη διεκδίκηση της εισαγωγής τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση γενικά όσο και ως προς τη διεκδίκηση, ειδικότερα, συγκεκριμένης κατεύθυνσης σπουδών που ενδεχομένως θα είχαν αποφύγει ελλείψει της ειδικής αυτής μεταχείρισης. Με αφετηρία λ.χ. την παραπάνω ρύθμιση του άρθ. 3 παρ. 8, που προβλέπει ότι οι αλλοδαποί – αλλογενείς που υπάγονται μέχρι σήμερα στην ειδική κατηγορία της παρ. 4B του άρθ. 1 της τροποποιούμενης Υ.Α. *μπορούν να δηλώσουν μέχρι σαράντα προτιμήσεις από σχολές ή τμήματα που περιλαμβάνονται σε δύο το πολύ επιστημονικά πεδία*, οι υποψήφιοι είχαν τη δυνατότητα να εισαχθούν σε κάποια οικονομική σχολή χωρίς να έχουν επιλέξει ως εξεταζόμενο στις πανελλήνιες το μάθημα «Αρχές Οικονομικής Θεωρίας». Μετά την τροποποίηση ωστόσο του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου με την υπό συζήτηση Υ.Α., οι συγκεκριμένοι υποψήφιοι θα στερηθούν αιφνιδίως το δικαίωμα αυτό, αποκλειόμενοι αυτομάτως και με προβληματικό τρόπο από τις σχολές που, κατά τον (σύννομο) προγραμματισμό τους θα επέλεγαν, με βάση την ισχύουσα κατά το χρόνο δήλωσης εξεταζόμενων μαθημάτων νομοθεσία.

Η αιφνίδια επομένως κατάργηση των ρυθμίσεων σχετικά με την ένταξη κάποιων υποψηφίων σε ειδική κατηγορία, που επιτρέπει τη διεκδίκηση μεγαλύτερου αριθμού θέσεων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και την επιλογή σχολής από ευρύτερο επιστημονικό πεδίο, ανατρέπει τη βάση στην οποία στηρίχθηκε ο όλος προγραμματισμός των συγκεκριμένων υποψηφίων και διαμορφώθηκαν οι σχετικές αποφάσεις τους (λ.χ. δηλώσεις μαθημάτων το Φεβρουάριο του 2011), υπονομεύοντας συνολικά το δικαίωμα πρόσβασής τους στη συγκεκριμένη βαθμίδα εκπαίδευσης κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 16 του Συντάγματος αλλά και, γενικότερα, το συναρτώμενο προς αυτό δικαίωμα ανάπτυξης της προσωπικότητάς τους, που επίσης κατοχυρώνει το άρθ. 5 παρ. 1 του Συντάγματος (βλ. σχετικά ΣΤΕ 2595/2009, με παραπομπή σε ΣΤΕ 881/1993, 3814/1990, 3769/1990, 1684/1974 Ολομ.).

Πρέπει τέλος να σημειωθεί ότι, όπως γίνεται δεκτό, οι αρχές της επιείκειας, της χρηστής διοίκησης και της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του πολίτη επιβάλλουν κάθε διαγωνισμός να διεξάγεται σύμφωνα με το ισχύον κατά το χρόνο δημοσιεύσεως της σχετικής προκηρύξεως νομικό καθεστώς (βλ. ΣτΕ 14/2010). Με δεδομένο λοιπόν ότι μέχρι την προκήρυξη των πανελληνίων εξετάσεων του έτους 2011 δεν είχε τεθεί σε ισχύ η Υ.Α. που υπογράφηκε στις 6-4-2011, φαίνεται ότι θα έπρεπε να υπάρξει μεταβατική πρόβλεψη που να μεταθέτει την έναρξη της ισχύος της στην επόμενη σχολική χρονιά.

III. Συμπερασματικά και με βάση όσα εκτέθηκαν παραπάνω, ο Συνήγορος του Πολίτη εκτιμά ότι θα ήταν άστοχη και ανεπιεικής η εφαρμογή του νέου θεσμικού πλαισίου για τους υποψηφίους που μετέχουν στις διενεργούμενες πανελλήνιες εξετάσεις, οι οποίοι μέχρι σήμερα υπάγονταν στην παραπάνω ειδική κατηγορία (της παρ. 4B Υ.Α. Φ.151/41977/B6) και με κριτήριο αυτή την (αναμφίβολα ευνοϊκή) υπαγωγή τους προέβησαν σε δήλωση εξεταζόμενων μαθημάτων και γενικότερα σε προγραμματισμό, σχετικά με τη μετα-λυκειακή εκπαίδευσή τους. Η ισχύς της εν λόγω Απόφασης και για τους υποψηφίους του τρέχοντος έτους, έχει αναμφίβολα δυσανάλογα δυσμενή αποτελέσματα, καθώς ανατρέπει τον προγραμματισμό αυτό, δημιουργεί πρόσθετο άγχος και ανασφάλεια και κλονίζει σοβαρά το αίσθημα δικαίου καθώς και την προστατευόμενη εμπιστοσύνη τους έναντι της οργανωμένης Πολιτείας.

Για τους λόγους αυτούς, η Αρχή μας θα παρακαλούσε το Υπουργείο να απόσχει από την εφαρμογή των διατάξεων της υπ' αριθμ. Φ.151/41977/B6/6-4-2011 Υπουργικής Απόφασης στους αλλογενείς – αλλοδαπούς υποψηφίους αποφοίτους ελληνικών σχολείων της χώρας, που μετέχουν στις πανελλήνιες εξετάσεις του 2011 και να μεταθέσει την έναρξη ισχύος της στο επόμενο έτος.

Σε αναμονή των θέσεων και ενεργειών σας, βρισκόμαστε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε διευκρίνιση ή συνεργασία επιθυμείτε.

Με τιμή,

Βασίλης Καρύδης

Γιώργος Μόσχος

Βοηθεί Συνήγοροι του Πολίτη